

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 8. 2024. Issue 2.

CIP - Каталогизacija у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
COBISS.CG-ID 32743952

ISSN 2536-5592

Publisher: Center for Geopolitical Studies

Center for Geopolitical Studies

Časopis *Montenegrin Journal for Social Sciences* upisan je u evidenciju
medija, Ministarstva kulture Crne Gore pod rednim brojem 782.

MJSS
MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 8. 2024. Issue 2. Podgorica, December 2024.

The works published in this issue of the MJSS journal were presented at the international scientific conference Intercultural dialogue - migration, integration, minority communities, held on October 18, 2024 in Podgorica as part of the project: Jean Monnet Module for Multidisciplinary studies on integration and migration through intercultural dialogue

Editor in Chief: Adnan Prekic

Editors: Zivko Andrijasevic, Dragutin Papovic, Ivan Tepavcevic, Milan Scekic.

Guest editors: Sonja Spadijer, Dragan Bogojevic

International editorial board: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrтко Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA; Srdja Pavlovic, University of Alberta, CANADA.

Montenegrin Journal for Social Sciences is indexed in: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index; Slavic Humanities Index.

Proofreading and lecture in English: Danijela Milićević

Proofreading and lecture in Montenegrin: Miodarka Tepavčević

Address: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Montenegro;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Prepress and print: Pro file - Podgorica

Circulation: 100 copies

Volume 8. 2024. Issue 2. Podgorica, December 2024.

CONTENTS:

- LINGUISTIC ASPECTS OF MINORITIES' INTEGRATION IN MONTENEGRO:
APPLYING EUROPEAN VALUES IN THE CONTEXT OF LINGUISTIC DIVERSITY
Anica BOJIC..... p.196.
- THE INFLUENCE OF ECONOMIC AND POLITICAL FACTORS ON MIGRATION
TO THE EU - CASE STUDY: SYRIA AND LIBYA
Milica DJUROVIC..... p.211.
- TRANSLATION/INTERPRETING IN THE EUROPEAN UNION AND CANDIDATE
COUNTRIES PREPARING FOR MEMBERSHIP: CHALLENGES AND PERSPECTIVES
Olivera VUSOVIC..... p.236.
- MIGRATION ON THE EASTERN COAST OF THE ADRIATIC AS A FUNCTION OF
INTERCULTURAL DIALOGUE - CASE STUDY OF THE MONTENEGRO
COMMUNITY IN PEROJ
Dragan BOGOJEVIC, Adnan PREKIC..... p.268.
- LINGUISTIC-STYLISTIC ASPECTS OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN THE
POEM "BANOVIĆ STRAHINJA".
Milena BURIC..... p.286.
- ASPECTS OF GERMAN CULTURAL DIPLOMACY IN MONTENEGRO: A FOCUS ON
EDUCATION
Sabina OSMANOVIC..... p.307.
- THE SECURITIZATION OF MIGRATION THROUGH MEDIA REPORTING: THE
CASE OF MONTENEGRO
Jelisaveta BOGOJEVIC, Radenko SCEKIC..... p.333.
- MONTENEGRO ON THE WAY TOWARDS A UNIFORM EUROPEAN
INSURANCE MARKET: A REVIEW OF THE NEW EU REGULATORY
FRAMEWORK
Milijana NOVOVIC BURIC, Milan RAICEVIC..... p.366.
- HOW DO MONTENEGRIN POLITICIANS TWEET? A CRITICAL ANALYSIS OF
TWEETS DURING THE FIRST 100 DAYS OF THE 44th GOVERNMENT OF
MONTENEGRO
Sonja SPADIJER, Sabina OSMANOVIC, Nemanja STANKOV, Jasmina NIKCEVIC..p.386.

CLASSIFICATION AND ADAPTATION OF LOAN WORDS - LINGUISTIC AND CULTURAL IMPACT Aleksandra BANJEVIC	p.427.
BUDGET AND BUDGET CONTROL IN THE EUROPEAN UNION Gordana PAOVIC JEKNIC	p.456.
THE EUROPEAN UNION AND CONTEMPORARY MIGRATION PROCESSES AND CHALLENGES Vedran VUJISIC	p.467.
THE IMPACT OF CULTURE ON MENAGEMENT PRACTICES IN INTERNATIONAL BUSINESS Marina BANOVIC	p.487.
MIGRATIONS IN LITERATURE AND ART Jasmina NIKCEVIC	p.523.
HABERMAS'S CONSTITUTIONAL PATRIOTISM AS A FRAMEWORK FOR POLITICAL IDENTITY IN MONTENEGRO Dragana DELIC	p.540.

REVIEW

THE SIGNIFICANCE OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN ENHANCING MULTIETHNIC HARMONY AND THE POSITION OF ETHNOCULTURAL MINORITIES Igor MRDAK	p.561.
MIGRATION AS SECURITY CHALLENGE FOR EU Milica DJUROVIC	p.565.
INSTRUCTIONS FOR AUTHORS.....	p.570.

Glavni i odgovorni urednik: Adnan Prekić

Urednici: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

Gostujući urednici: Sonja Špadijer, Dragan Bogojević

Međunarodni uređivački odbor: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA; Srđa Pavlović, University of Alberta, KANADA.

Montenegrin Journal for Social Sciences indeksira se u sljedećim naučnim bazama: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index; Slavic Humanities Index.

Lektura i korektura na engleskom: Danijela Milićević

Lektura i korektura na crnogorskom: Miodarka Tepavčević

Adresa: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Crna Gora;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Priprema i štampa: Pro file - Podgorica

Tiraž: 100 primjeraka

Volume 8. 2024. Issue 2. Podgorica, December 2024.

SADRŽAJ:

- LINGVISTIČKI ASPEKTI INTEGRACIJE MANJINSKIH ZAJEDNICA U CRNOJ GORI:
PRIMJENA EVROPSKIH VRIJEDNOSTI U KONTEKSTU JEZIČKE RAZLIČITOSTI
Anica BOJIĆ.....str. 196.
- UTICAJ EKONOMSKIH I POLITIČKIH FAKTORA NA MIGRACIJE PREMA EU -
STUDIJA SLUČAJA : SIRIJA I LIBIJA
Milica ĐUROVIĆ.....str.211.
- PREVOĐENJE U EVROPSKOJ UNIJI I DRŽAVAMA KANDIDATIMA ZA ČLANSTVO:
IZAZOVI I PERSPEKTIVE
Olivera VUŠOVIĆ..... str.236.
- MIGRACIJE NA ISTOČNOJ OBALI JADRANA U FUNCiji INTERKULTURNOG
DIJALOGA-STUDIJA SLUČAJA CRNOGORSKE ZAJEDNICE U PEROJU
Dragan BOGOJEVIĆ, Adnan PREKIĆ..... str.268.
- LINGVOSTILISTIČKI ASPEKTI INTERKULTURNOG DIJALOGA U PJESMI
„BANOVIĆ STRAHINJA“
Milena BURIĆ..... str.286.
- NJEMAČKA KULTURNA DIPLOMATIJA U CRNOJ GORI SA FOKUSOM NA
OBRAZOVANJE
Sabina OSMANOVIĆ..... str.307.
- SEKURITIZACIJA MIGRACIJA KROZ MEDIJSKA IZVJEŠTAVANJA: SLUČAJ
CRNE GORE
Jelisaveta BOGOJEVIĆ, Radenko ŠČEKIĆ..... str.333.
- CRNA GORA NA PUTU KA JEDINSTVENOM EVROPSKOM TRŽIŠTU
OSIGURANJA: OSVRT NA NOVE EU REGULATORNE OKVIRE
Milijana NOVOVIĆ BURIĆ, Milan RAIČEVIĆ..... str.366.
- KAKO TVITUJU CRNOGORSKI POLITIČARI - KRITIČKA ANALIZA DISKURSA
TVITOVA TOKOM PRVIH STO DANA 44. VLADE CRNE GORE
Sonja ŠPADIJER, Sabina OSMANOVIĆ, Nemanja STANKOV, Jasmina NIKČEVIĆ str.386.

KLASIFIKACIJA I ADAPTACIJA POZAJMLJENICA LINGVISTIČKI I KULTURNI
UTICAJ
Aleksandra BANJEVIĆ..... str.427.

BUDŽET I BUDŽETSKA KONTROLA U EVROPSKOJ UNIJI
Gordana PAOVIĆ JEKNIĆ..... str.456.

EVROPSKA UNIJA I SAVREMENI MIGRACIONI PROCESI I IZAZOVI
Vedran VUJISIĆ..... str.467.

UTICAJ KULTURE NA UPRAVLJAČKE PROCESSE U MEĐUNARODNOM
BIZNISU
Marina BANOVIĆ..... str.487.

MIGRACIJE U KNJIZEVNOSTI I UMJETNOSTI
Jasmina NIKČEVIĆ..... str.523.

HABERMASOV USTAVNI PATRIOTIZAM KAO OKVIR ZA POLITIČKI IDENTITET
U CRNOJ GORI
Dragana DELIĆ..... str.540.

PRIKAZI

ZNAČAJ INTERKULTURNOG DIJALOGA ZA UNAPRJEĐENJE
MULTIETNIČKOG SKLADA I POLOŽAJA MANJINSKIH ETNO-KULTURNIH
ZAJEDNICA.
Igor MRDAK..... str. 561.

MIGRACIJE KAO SIGURNOSNI IZAZOV ZA EU
Milica ĐUROVIĆ..... str.565.

UPUTSTVA ZA AUTORE..... str.570.

Review

MIGRACIJE KAO SIGURNOSNI IZAZOV ZA EU

Milica ĐUROVIĆ

Fakultet Političkih nauka, Univerzitet Crne Gore

e-mail: milicadjurovic777@gmail.com

Tema migracija kao i migracioni proces afektira širu evropsku javnost, i u tom smislu, ne možemo ostati ni imuni ni izolovani na isti, u bilo kojem segmentu, čak i ako smo teritorijalno pozicionirani periferno od epicentra dešavanja. Kako bismo razumjeli migracije, kao i njihov sociološki aspekt, neophodno je prvenstveno razumijeti samo značenje riječi migracija, koja podrazumijeva dinamiku i refleksiju istih na bezbjednosni aspekt.

Giddens ih u knjizi *Sociologija (2003.)* opisuje kao kretanje ljudi iz jednog područja ili društva u drugo kako bi se u njima nastanili. One su kroz istoriju imale svoj evolucionarni tok do savremenog doba. U tom smislu možemo konstatovati, da migracioni tok, karakteriše diferentnost u određenom smislu, kada se okrenemo ka horizontu prošlosti i kada isti uporedimo sa savremenim tokom i njegovom sigurnosnom dimenzijom. Definitivno je, da je jedan od izazova koji je bio i jeste zajednički, jeste sigurnosnog karaktera, i odražavao se na druge perspektive u političkom, identitetskom, demografskom, kohezivnom i drugom smislu. U ovom radu baviću se pitanjem migracija kao sigurnosnim izazovom za Evropsku Uniju kroz teorijsku argumentaciju.

Istraživačka pitanja su:

Da li su migracije sigurnosni izazov za šengensku zonu i njenu strukturu ?

Da li migracije afektiraju unutrašnju koheziju država članica EU ?

Da li je realna moć SAD-a upitna ako konstantno mora koristiti silu i destrukciju ?

Sigurnosni aspekt migracija, predstavlja jedan od najozbiljnijih izazova na geopolitičkom nivou, zbog uticaja velikih sila na svjetske tokove i interesne sfere, koje za posledicu imaju nerijetko konfrontacije, masovno raseljavanje i migracije stanovništva usljed djelovanja različitih faktora iliti interesnih sfera ključnih geopolitičkih aktera.

Naime, intervencionistička politika koju su implementirale zapadne sile imale su konsekvence u vidu serije ratova na Bliskom Istoku koji su donijeli razarajući efekat nad državama i narodima naseljenim na tom području, a kao posledicu veliki priliv migranata koji su pod teretom ratnih dešavanja bili usmjereni na Evropsku Uniju. suočavajući se sa velikim prilivom izbjeglica dominatno iz MENA regije i Azije, zemlje Evropske Unije, suočile su se sa novim izazovom, koji se tiče Šengenskog sporazuma i njegovih ograničenja, kao i slabostima institucionalnog karaktera, kada je u pitanju upravljanje migrantskom krizom. U tom smislu, doveden je u pitanje sigurnosni aspekt Šengenskog sporazuma, koji nije podrazumijevao sistem masovnog prihvatanja izbjeglica i odobravanja azila u zemljama članicama Evropske Unije. Na ovaj način demaskirana je jedna od slabosti šengenske zone i institucionalnog koncepta djelovanja u okvirima iste. Ovakva korelacija dovela je do zabrinutosti i razmatranja pitanja unutrašnje kohezije u zemljama članicama EU koje su se suočavale sa velikom stopom kriminaliteta, terorističkim prijetnjama i napadima koji su predstavljali prijetnju javnoj sigurnosti.

Sve ovo doprinijelo je da se postavi pitanje o službenim i institucionalnim kapacitetima koja su na raspolaganju državama članicama u borbi protiv aktuelnih i nadolazećih izazova, kao i pitanje odgovornosti političkih elita koje su u posthladnoratovskom periodu regiju doveli u graničnom statusu sa državama MENA-e, i time otežali mogućnosti za kontrolisanje migracionih talasa.

Pored SAD i druge velike države članice Evropske Unije ostaju i dalje duboko involvirane u ratna dešavanja na geopolitičkom nivou čime nastavljaju da produbljuju migracionu krizu i ratnu agendu. Neupitno, u tom kontekstu, nameće se pitanje kakav je spoljnopolitički status i uspjeh SAD i njegovih partnera, i da li nam rastući izazovi u kontinuitetu pokazuju simptome potencijalnog kraha spoljne politike SAD-a, a ujedno i Evropske unije kao njenog partnera u smislu spoljnopolitičkog djelovanja.

Očigledno je da su preispitivanja politika i načina na koje se vode neophodna, kao i ispitivanje uzroka sadašnjeg stanja, do kojega su SAD dovele putem vojnog intervencionizma, kao i dominantne evropske države.

Globalizacija rata dovela je do kontinuiranog stanja siromaštva iz kojeg nametnuta ekonomska zavisnost dovodi u pitanje legitimitet Evropske unije i mogućnost da odgovori na potrebe migracija, migracionih kriza i institucionalnih kapaciteta koji bi mogli ispratiti takve vrste procesa i kretanja.

U savremenim svjetskim tokovima percipiramo poveznicu koja nam ukazuje na isto. To su ratna dešavanja u Ukrajini i Izraelu, koja se finansiraju od strane SAD-a i EU, a kojima se ne pojavljuje kraj. Rat u ovim državama doprinio je da se broj migranata drastično povećava u zemljama regiona i EU, a istim su afektirane i zemlje kandidati za članstvo u EU kao tranzitni koridori. Rat u Ukrajini nema status lokalnog niti regionalnog karaktera da bi bio olako shvaćen i ignorisan.

U sigurnosnom kontekstu definitivno ima i imaće ozbiljne implikacije na dalje geopolitičke tokove, što je još jedan pokazatelj da države Šengen zone nemaju konkretna, prediktorna ni realno djelatna rešenja u slučajevima koji iziskuju harmonizovani intevencionizam svih zemalja koje su dio zone. Na takav način možemo primijetiti da je šengen zona strukturalno afektirana i da ratna dešavanja mogu imati ozbiljne posledice na sigurnost svih naroda, nacija u sklopu unutrašnjih i spoljašnjih granica šengenskog sporazuma.

U odnosu na izloženu argumentaciju koja u bitnom afektira stanje sigurnosti u šenegenskoj zoni ali i mimo iste, možemo dati potvrdne odgovore na istraživačka pitanja. Definitivno je da su zemlje šengenskog sporazuma afektirane ratnim dešavanjima koja se ne odvijaju direktno i uvijek na njenoj teritoriji, ali kao posledicu imaju ugrožavanje sigurnosti građana na više nivoa, unutar granica EU, kao i kohezione politike, ekonomskog i drugog statusa. Smatram da država koja u kontinuitetu rešava status svojih interesa i koristi silu kao alat za ostvarivanje svojih ciljeva ili nema realnu moć ili smatra da joj je ista drastično ugrožena, tako da bi SAD trebalo preispitati svoj dalji spoljnopolitički intevencionizam i njegovu održivost. Nekoristiti diplomatske resurse u ostvarivanju državnih interesa, demonstracijom suštinske nemoći, i intencijom da se u destruktivnom ambijentu vlada, u svijetu koji bar u javnom diskursu, propagira poštovanje ljudskih prava i demokratskih principa, smatram diskutabilnim. Migrantska kriza ugrozila je strukturu EU i njen normativni status jer u kontinuitetu ne može da ponudi rešenja za ozbiljna ratna dešavanja koja afektiraju regione i svijet. Sankcije i izolacionizam očigledno nisu dovoljni da spriječe dalje masovno raseljavanje stanovništva sa teritorija afektiranih država, što ugrožava sisteme država članica EU, od kojih

mnoge nemaju konkretnije definisanu politiku u pravcu pružanju pomoći migrantima. Ne zaboravimo da doprinose prekompoziciji teritorijalnog i demografskog karaktera.

Uspori desničarski orijentisanih strana u zemljama EU ali i na globalnom nivou ne doprinosi rešavanju ovih pitanja bar ne u korist migranata i država sa kojima se susreću, već nastavku sprovođenja daljih radikalnih mjera, koje se materijalizuju u vidu zabrana prijema, bodljikave žice, siromaštva, obesparavljivanja koje im je nasilno nametnuto kroz inferioran status.

U konačnom, nejasno i nepotpuno definisane politike, institucionalno djelovanje ne doprinosi, samo po sebi, imperativnoj harmonizaciji odnosa i artikulisanju migracionih tokova, što implicira negativne posledice na dugoročno rešavanje izazova koja donose migracije, po pitanju sigurnosti članica EU i drugih afektiranih koridora. Na takav način ostavljen je prostor državama da same procjenjuju primjenu regulativa što ne doprinosi zajedničkoj koheziji i sigurnosti generalno.